

SE VELED, SE NÉLKÜLED

2009 évi pénzügyi-, gazdasági válság sok vonatkozásban átrendezi és új minőségi követelményeket támaszt, a pénzügyi szabályozásban, a gazdasági növekedés hajtóerőiben, és súlyos kérdéseket tesz fel az energia szektor jövőbeni fejlesztését illetően is. Az utóbbi időben, különböző aspektusokban ismételen előtérbe került az atomenergia jövőbeni szerepe. A „visegrádi 4-ek” derült égből villámcsapásként hitet tettek az atomenergia jövőbeni fejlesztése, alkalmazása mellett. Bár a kiáltvány időszerűsége és indokoltsága különösebb magyarázatot nem kapott, de sejtetően az EU kulisszái mögött erősödnek az atomellenes erők.

A „visegrádi 4-ek” állásfoglalásától függetlenül, az utóbbi időszakban közreadott információk szerint, a Linkley Point angol atomerőmű építése hamarosan elindul. A tervezett erőmű 2x1600MW kapacitású lesz és az angol kormány 92 font/1000kW-ban (kb. 32Ft/kWh) rögzítette a garantált átvételi árat. A nyilvánosságra hozott projekt beruházási költsége pedig 16 milliárd font, a mai árfolyamon számítva mintegy 5500 milliárd forint lehet. Jóhiszeműen feltételezve – amelyre még soha nem volt példa – hogy a tervezett erőmű a pénzügyi keretek között és határidőre elkészül önmagában is a jelenleginél jóval magasabb árakat feltételez. A jelenleg olcsónak látszó atomenergia tehát a jövőben meglehetősen drágának tűnik, a mostani termelői árak több mint kétszerese.

Ugyancsak friss bejelentés, hogy a 2005-ben elindított finn atomerőmű-építés, amelynek beléptetését 2009-re tervezték, várhatóan csak 2016-ra készülhet el. Az induló beruházási költség pedig a tervezett 4,2 milliárd euróról a legfrissebb prognózis szerint 15 milliárd euróra prognosztizálható.

Mindezek a friss információk hozzásegíthetnek bennünket a „visegrádi 4-ek” állásfoglalásával politikai hátszelet kapott paksi atomerőmű építési költségeit és időigényét illetően. A japán atomkatasztrófa után a biztonsággal összefüggő műszaki, mérési, ellenőrzési stb. követelmények, különösen az EU-ban, drámaian növelték a költségeket és a megvalósítási időt, ráadásul a kívánatos technikai, technológiai megoldások még csak most kezdenek kialakulni. Nagy valószínűséggel állítható, hogy a paksi atomerőmű bővítésének költség és időigénye a finn projekthez közelít. A magasabb költség például a hosszú megvalósíthatóság, a fejlett országok 2-3 százalékponttal meghaladó kockázati felárai, valamint a leértékelődő forint miatt aligha kerülhető el.

A hivatalos kommunikációban hangoztatott paksi „olcsóság” alapvetően két tényezőn alapszik: egyrészt, a hazai atomerőmű megvalósítása idején, sajátos KGST-n belüli elszámolás funkcionált, amely aligha valós megvalósítási költségeket tükröztek, másrészt, az aktivált eszközök leírása az elmúlt negyed században lényegében megtörtént. A jelenlegi egységköltségek tehát a reális megítéléshez nem igazán nyújtanak megbízható alapot.

A hazai atomenergia és a megújuló (víz, nap, és szél) energiaforrások megítélésénél különös fontosságú kérdés a fejlesztési források előteremtése. Abból kell és lehet kiindulni egyrészt, hogy a villamosenergia-termelés a nemzetgazdaság legszükségesebb ágazata, ezen belül különösen az atomenergia és az említett megújuló energiaforrások. Másrészt, jelenleg és a várhatóan évtizedes kitekintésben a fejlesztési források szűkössége gazdaságunk legfájóbb pontja. A jelenlegi beruházási ráta 17-18%-ra csökkent, a nemzetközi tőkebeáramlás leállt és a jelenlegi uralkodó negatív külföldi megítélés a fejlesztési forrásokat stb. szigorú keretek közé szorítja. A jelenlegi magas állami eladósodottság és annak növekedése, figyelembe véve a hosszú megtérülési időszakot is, az atomenergia-fejlesztés nem tűnik felhőtlen energiapolitikai törekvésnek.

Ezzel szemben ugyancsak friss közlés szerint, az „állatorvosi lóként” tekinthető finn erőmű, élettartalma alatt termelt villamosenergia egység költsége csupán 3,5-3,9, míg a jelenlegi német napenergiára alapozó villamosenergia-termelés egységköltsége 16,5-21,5 eurócentre becsülhető, az eltérés közel ötszörös. A gyorsan fejlődő technika miatt, évtizedes kitekintésben a költség-arányok változhatnak, ami biztosan állítható, hogy sem az atomenergia, különösen pedig a megújuló energiaforrások beemelése a villamosenergia mixbe, a villamosenergia árát olcsóbbá nem teszi, sokkal inkább drágítja azt. A mindent eldöntő kérdés tehát inkább az, hogy a valószínűleg dráguló villamosenergiát milyen hatékonysággal vagyunk képesek hasznosítani, mind az üzleti szféra versenyképességének elősegítése, mind a lakossági jólét előmozdítása érdekében. Az egységnyi energiával előállított új érték és „a lakossági jólét” növelése, alapvető energiapolitikai célkitűzés kell, hogy legyen.